

Leiðarvísir ÍSALP:

No 4: TINDFJALLAJÖKULL fyrri hluti

YFIRLIT:

Segja má, að Tindfjallajökulssvæðið sé þyrping hnúka og strýta með jökulfönnum í öllum hærri lögðum. Svæðið afmarkast að austan og sunnan af Markarfljóti og Fljótshlíð, en að norðvestan af Rangárvöllum og Eystri-Rangá. Fjallasvæði þetta er mjög mótað af eldi og ís, víða eru lítt veðraðir gígar og jafnvel hverahitur á milli jökulfanna. Ekki mun þó hafa gosið á svæðinu síðan sögur hófust. Hæstu tindarnir hér eru með þeim svipmestu á Suðurlandi, gnæfa fulla 1300 m yfir aura Markarfljóts. Tindfjallajökull er einn af minni jöklum landsins, ca. 6x6 km að stærð og yfirleitt lítt sprunginn, nema á stöku stað seinni part sumars.

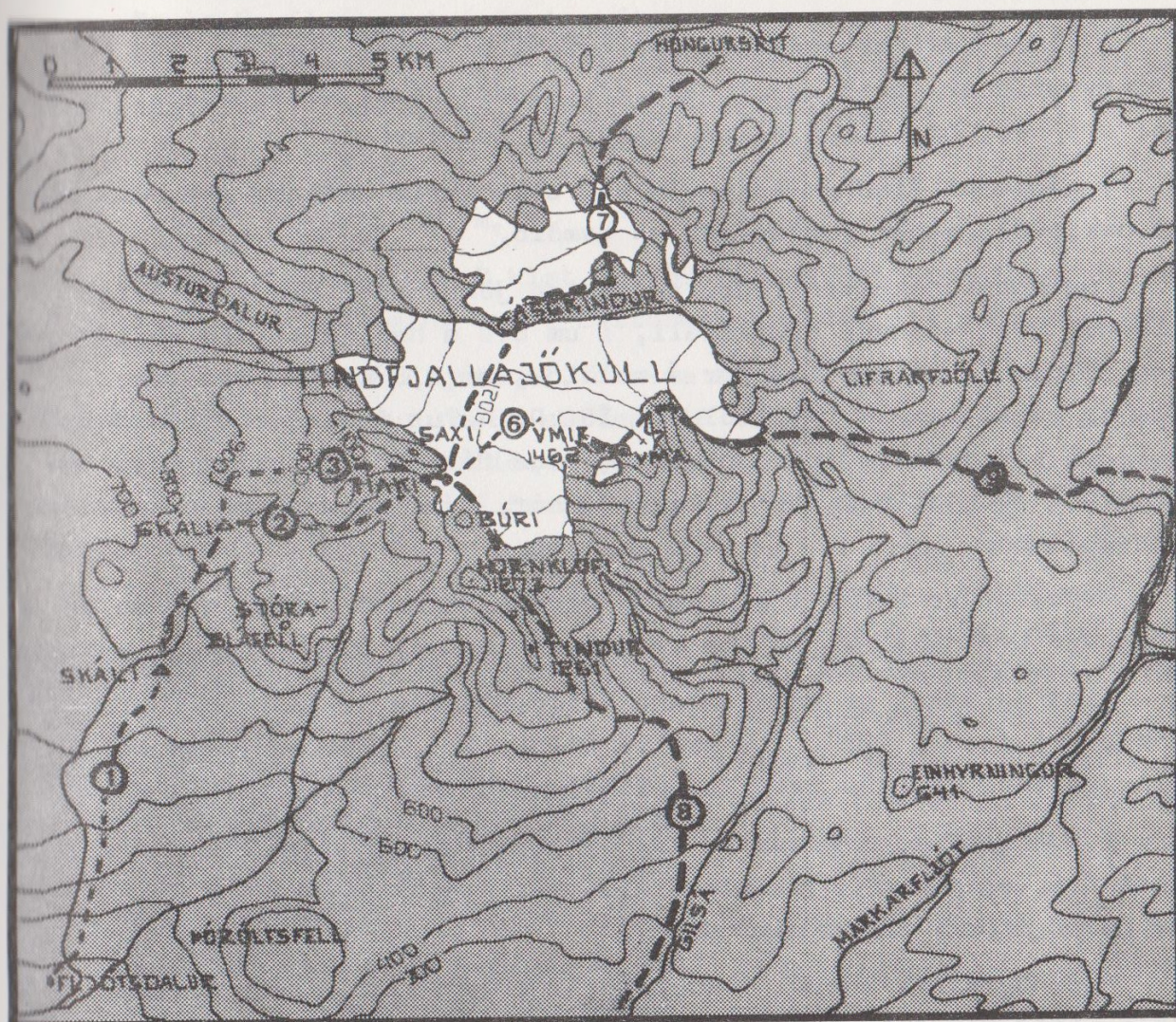
Fáförult mun hafa verið um Tindfjallajökul fram um 1940. Fyrst um það leyti fengu mörg helstu kennileiti svæðisins ákveðin nöfn. Guðmundur Einarsson frá Miðdal og Jón Eypórsson munu eiga heiðurinn af flestum þeim nafngiftum.

Helstu kennileiti á Tindfjallajökulssvæðinu:

Ýmir, 1462 m yfir sjó, hæsti tindur jökulsins. Stakur kollur í suðaustanverðum jöklinum, allbrattur að norðan. Áföst honum að austan er strýtan Ýma, 1448 m. Í bjartviðri er geysivíðsýnt af Ými. Einkum er tilkomumikið að sjá hina stórskornu norðurhlið Eyjafjallajökuls með falljökulunum tveimur, Gígjökli og Steinsholtsjökli.

Ásgrindur nefnist röð hnúka í norðanverðum jöklinum, 2-3 km norðan Ýmis. Hnúkaröð þessi liggur frá austri til vesturs og ber þar hæst rauðleitan gjallgíg, Sindra, 1289 m. Milli Ýmis og Ásgrinda fellur helsti skriðjökull svæðisins til austurs, niður í gil Eystri-Botnaár.

Saxi, 1305 m, nefnist fjallsegg með A-V stefnu í vesturjaðri jökulsins. Norður af Saxa er bratt niður í Austurdal, dalverpi, sem að norðan takmarkast af Ásgrindum. Fellur skriðjökultunga frá hájöklinum niður í dalbotninn. Af Saxa er mjög víðsýnt. Fæst þaðan góð yfirsýn yfir megnið af Tindfjallajökulssvæðinu.

Tindfjallajökull og nágrenni - yfirlitskort

og Saxa er Hakaskarð, um 1080 m, hentug leið milli Efstaskála og jökulsins. Sunnan og austan undir Haka er Skíðadalur (Tindfjallajökulsdalur skv. korti). Þar um liggur fjölfarin leið upp á jökul, um Búraskarð.

Í suðvesturjaðri jökulsins, um einn km SA af Saxa, rís formfagur gjallgígur, Búri, um 1230 m hár. Milli hans og austurhorns Saxa er lægð, Búraskarð. Í miðju skarðinu gægjast nokkrir drangar, Búrasker, upp úr jökuljaðrinum. Þar hjá er venjulega leiðin á jökulinn, um Hakaskarð eða Skíðadal.

Frá Búra gengur hvass tindaröðull til SSA. Hæsti tindurinn þar heitir Hornklofi, 1273 m, um 0,8 km suður frá Búra. Hornklofi er brattur að sunnan og vestan, má finna þar skemmtilegar ísklifurleið-

ir að vetri til.

Á tindaröðlinum suðaustan Hornklofa ber hæst Tindinn, sem fjallasvæðið er talið draga nafn af. Tindurinn er klettastapi, 1251 m á hæð, brattur á allar hliðar og torkleyfur.

Í nágrenni Tindfjallajökuls eru allnokkrir skálar, sem nota má sem bækistöð, þegar ferðast er um svæðið.

Hentugustu skálarnir eru suðvestan jökulsins. Eru þeir þrír talsins. Hæst stendur Efstiskáli, í um 870 m hæð, rétt við efsta botn Selgils. Skálinn stendur á melöldu, um 1,5 km VSV frá Haka. Eins og getið var um í 8. tölubl. ÍSALP, hefur Alpaklúbburinn nú tekið að sér rekstur skála þessa og eiga félagar klúbbsins þar forgangsrétt að gistingu, þegar eigendurnir, Fjallamenn, eru ekki að nota skálann.

Miðdalur er skáli í einkaeign nokkur hundruð metrum sunnan og neðan við Efstaskála. Skálinn er jafnan læstur.

Tindfjallasel er neðst hinna þriggja skála á svæðinu, í um 700 m hæð, misvísandi 229°, 2,5 km frá Efstaskála. Skálinn stendur á melhrygg á austurbrún Selgils, rétt norðaustan undir Smáfjöllum.

Á Hungursfit, norðaustan Tindfjallajökuls, er leitarmannaskáli, stutt frá veginum um Fjallabaksleið syðri. Skálinn er í um 600 m hæð, eru þaðan 2-3 km að jökulröndinni.

Á Einhyrningsflötum, suðaustan Tindfjallajökuls, er leitarmannaskáli, rétt við bíslóðina, sem liggur inn úr Fljótshlíð upp með Markarfljóti að vestan. Frá skálanum má komast vestur yfir Gilsá og þar upp á jökulinn, rétt austan undir Tindi og Hornklofa, sjá Gilsárleið (No 8) í næsta tölublaði ÍSALP.

Skemmtilegasti tíminn til ferða á Tindfjallajökulssvæðinu er seinni hluti vetrar og fyrri hluti sumars. Þá er venjulega nægur skíðasnjór á öllu svæðinu, einnig bestu aðstæðurnar til ísklifurs.

Veðrabrigði eru oft mjög snögg á Tindfjallajökli og nágrenni og hvassviðri tíð. Eins leggur oft hrímpoku yfir jökulinn undir kvöld. Er þá oft villugjarnt við skálana, enda fátt þar um kennileiti, sérstaklega, þegar verið er á uppleið úr Fljótshlíð.

Besta fáanlegt kort af svæðinu er „Atlasblað“ No 58, Eyjafjallajökull, kvarði 1:100.000. Einnig er fáanlegt „Fjórðungsblað“ í mælikvarða 1:50.000 af svæðinu. Loks má nefna „Aðalkort“ No 6, Miðsuðurland, kvarði 1:250.000.

Af bókum um svæðið er helst að nefna árbók F.Í. 1960, Suðurjökla.

EINSTAKAR LEIÐIR:

No 1: Úr Fljótsdal í Efstaskála:

Hin venjulega gönguleið úr byggð á Tindfjallasvæðið, farið upp frá innsta bæ í Fljótshlíð. Hæg göngu- og skíðaleið.

Lofthlína: 7,5 km.

Lóðrétt hækkun: 750 m.

Áætlaður göngutími: 2 klst. og 30 mín. úr Fljótsdal upp í Tindfjallasel. Þaðan 30 mín. upp í Efstaskála, miðað við gott færi.

Lagt er upp frá Fljótsdal, innsta bæ í Fljótshlíð, gengið upp með Marðará, sem kemur niður austan við túnið. Á sumrin er jeppafært inn yfir Marðará og upp hlíðina þar, allt upp í Efstaskála. Einnig má stundum aka þarna upp á frosti eða hjarni. Hafa ber þó í huga, að Marðará getur bólгнаð upp á skömmum tíma og því orðið torfæra á bakaleiðinni. Bratt er fyrsta spölinn upp frá Fljótsdal, síðan verður

Á leið úr Efstaskála inn í Skíðadal (leið No 2): Hornklofa (til v.) og Tind ber við himin í austri

landslagið meira aflíðandi, jöfn hækkun. Hér er stikuð leið upp milli Marðarár að vestan (utan) og Selgils að austan (innan). Fara má beint frá neðstu stikunni upp í Tindfjallasel, er stefnan 40° misvísandi. Annars er auðvelt að fylgja stikunum upp í Tindfjallasel.

Benda má á, að gönguleiðin beint upp frá bænum í Fljótsdal, vestan Marðarár, þykir falleg. Er þá gengið upp vesturbarm Marðarárgilsins. Er gílinu sleppir, er

farið austur yfir ána og stefnt beint á Tindfjallasel.

Ofan Tindfjallasels er farið upp yfir Selgil og svo upp með gílinu að vestan, uns komið er upp á hjallana, sem Efstiskáli stendur á. Stefnan úr Selinu í Efstaskála er 49° misvísandi.

Frá Efstaskála er stutt og þægilegt að ganga á hæðirnar í kring, t.d. ef veður gefur ekki á hærri tinda. Má hér t.d. nefna Rauðuborg, Þrífjöll, Hanakamb (Litla-Bláfell á korti) og Vörðufell.

No 2: Úr Efstaskála í Búraskarð:

Fjölfarin leið um Skíðadal á Tindfjallajökul. Eðlilegur byrjunaráfangi að lengri göngum um jökulinn. Auðrætt og létt ganga.

Lofthlína: 3 km.

Lóðrétt hækkun: 300 m.

Ætlaður göngutími: 1-1,5 klst.

Frá Efstaskála er stefnt austur á bóginn, fyrst gengið upp í slakka suðvestan undir Haka, svo niður í Skíðadal, með suðurhlíð Haka. Austan Haka er stefnt upp úr botni Skíðadals, fast sunnan austurhorns Saxa, rétt hjá Búraskerjum. Er þá komið í Búraskarð og opnast nú útsýn inn á jökulinn. Héðan má fara í ýmsar áttir, sjá No 3-6.

No 3: Um Hakaskarð í Efstaskála:

Fjölfarin leið af jökli í Efstaskála (og öfugt). Ágæt fjallaskíðaleið, meðan snjór endist. Einnig þokkaleg gönguleið, jafnt afliðandi.

Lóðrétt hækkun og lofthlína: Sjá No 2.

Ætlaður göngutími: 45-60 mín. fótgangandi. Í góðu skíðafæri allt niður í 5-10 mín. úr Búraskarði í Efstaskála.

Úr Búraskarði er farið vestur eftir suðurhlíð Saxa, stefnt niður í Hakaskarð. Á vetrum getur verið ís og harðfenni í bratttri suðurhlíð Saxa, jafnvel hætta á snjóflóðum, eins og víðar á þessu svæði. Vegna íss getur hlíðin verið ófær gangandi mönnum nema á mannbroddum. Einnig ill- eða ófær á gönguskíðum.

Úr Hakaskarði er haldið vestur með norðurhlíð Haka, liggur hér oft samfelld fönn langt fram á sumar. Rétt er að halda til vesturs, uns kemur í gil með stefnu ca. N-S, austan Rauðuborgar. Skal þá fara suður með gílinu og sér nú brátt til Efstaskála, nokkur hundruð metrum sunnar.

No 4: Yfir Saxa í Efstaskála:

Skemmtileg gönguleið af jökli eða á. Gefur góða yfirsýn yfir Tindfjallajökulssvæðið.

Lofthlína: Sjá No 2, þó ívið lengri.

Lóðrétt hækkun: Úr Búraskarði á Saxa 125 m. Úr Efstaskála upp á Saxa: 450 m.

Ætlaður göngutími: 1-1,5 klst. Úr Búraskarði niður í Efstaskála.

Mannbroddar oft nauðsynlegir á vetrum vegna harðfennis.

Úr Búraskarði er farið upp á austurenda Saxa, síðan fylgt háegg fjallsins upp á efsta tindinn (1305 m). Veggbratt er norður af egg-

Inni niður í Austurdal, geta hér verið varasamar hengjur. Vestan við hesta tindinn breikkar egg fjallsins. Má hér fara suður af fjallinu og niður í Hakaskarð, svo sbr. No 3.

No 5: Úr Búraskarði á Hornklofa:

Þægileg gönguleið sumar og vetur, fljótvarið, en skemmtileg leið.

Á Tindfjallajökli austan undir Saxa

og SV. Hér er farið upp norðurhrygginn, jafnan verið utan í austurhlíðinni, því að veggbratt er vestur af. Varast ber þar hengjur í brúninni á vetrum.

Hátindur Hornklofa er dálítill klettadrangur, getur einn maður staðið þar í einu. Er þetta einn besti útsýnisstaður Tindfjalla.

Niður af Hornklofa má fara í ýmsar áttir: Til baka í Búraskarð, niður suðvesturhrygginn í Skíðadal, sjá síðar, eða niður suðausturhrygginn, suður að Tindi.

No 6: Úr Búraskarði á Ými og Ýmu:

Auðveld göngu- og skíðaleið. Fjölfarin, enda hefur hæsti tindur svæðisins sterkt aðdráttarafl.

Loftlína: 2,5 km upp á Ými. Þaðan um 0,5 km á Ýmu.

Lóðrétt hækkun: 300 m.

Áætlaður göngutími: 1 klst upp á Ými. Þaðan 20-30 mín. yfir á Ýmu.

Oft eru sprungur utan í Ými, einkum að sumarlagi. Er jöklalína því æskileg.

Gengið er til ANA úr Búraskarði. Jökullinn er hér flatur og lítt

Loftlína: 1,5 km.

Lóðrétt hækkun: 100 m.

Áætlaður göngutími: 30 mín.

Úr Búraskarði er stefnt suður að gjallgígnum Búra, gengt er upp á hann hvar sem er. Búri er hæstur að suðaustan, gengið er þar suður af gígnum niður á hrygginn, sem tengir Búra við Hornklofa.

Hornklofi er esk. þríhyrndur pýramídi, ganga hryggir út frá tindinum til N, SA

Horft af Ými til Ýmu
og Mýrdalsjökuls

eða ekki sprunginn.

Oft er gengið upp jökulbundu, sem gengur til VNV frá Ými. Þar stutt neðan Ýmis stendur lítil strýta upp úr jöklinum, nefnd Drýli. Hér eru gönguskíði og bakpoki oft skilin eftir, meðan gengið er upp. Fjallaskíði er þó rétt að taka með alla leið upp á Ými.

Algengast er að ganga á Ými að norðvestan, fast vestan við klettastapann Snaga, sem skagar þar út úr Ými. Á Snaga eru oft sérkennilegar ísmyndanir á vetrum. Vestan í Ými og kringum Snaga er oft nokkuð sprungið. Einnig er hér oft þörf mannbrodda vegna harðfennis.

Varða er á hákolli Ýmis, 1462 m yfir sjó. Víðsýnt er hér mjög, m.a. sér til kennileita á Örfajökli og Langjökli, þegar bjart er yfir.

Austur af Ými er gengið niður þægilegan hrygg í skarðið milli Ýmis og Ýmu. Svo er brölt upp á Ýmu að vestan, farið upp sunnanvert í hrygg þeim, sem tengir hjónakornin saman. Hér er mikið lausagrjót að sumarlagi, verður gangan þá hálfgerð brölt.

Af Ýmu fæst gott yfirlit yfir svæðið næst austan við, s.s. Hítagsbrúnir, skriðjökullinn norðan og austan Ýmu, gljúfur Markarfljóts og vesturbrún Mýrdalsjökuls, þar sem mest ber á Entugjanni.

Á bakaleið má fá nær samfelld rennsli ofan af hákolli Ýmis niður í Búraskarð og þaðan um Hakaskarð í Eftaskála.

No 7: Frá Hungursfit í Eftaskála:

Skemmtileg leið þvert norðan yfir Tindfjallajökul, úr skála í skála. Fyrst og fremst sumarleið, meðan bílfært er um Syðri-Fjallabaksleið. Hentug gönguskíðaleið.

Lofthlína: 10 km, en oftast yrði farið með ýmsum útúrdúrum.

Lóðrétt hækkun: 600-700 m, af Hungursfit upp á Ásgrindur.

Áætlaður göngutími: 5-6 klst. í góðu færi. Lengur, ef margir útúrdúrar eru teknir.

Hvítmögu, sem kemur hér frá norðurrótum Tindfjallajökuls. Er stefnt upp í breitt gil, sem mikil jökulfönn, Brattafönn, lítt sprungin, gengur niður í ofan frá Ásgrindum. Hingað er um hálf tíma gangur frá skálanum.

Venjulega er auðvelt að spora sig upp Bröttufönn. Þar fyrir ofan er komið upp á lítt sprungnar jökulfannir norðan á Ásgrindum. Hér er um tvennt að velja: Í fyrsta lagi að ganga til SV og suður af Ásgrindum vestarlega. Hins vegar er skemmtilegur útúrdúr að fara fyrst til SSA, upp á gíginn Sindra, austast á Ásgrindum. Oft er tjörn í gígnum á sumrin. Er hédan víðsýnt til norðurs og austurs.

Frá Sindra er auðveldast að ganga vestur eftir Ásgrindum, því að hér er víða snarbratt suður af, niður á sprunginn jökulinn milli Ýmis og Ásgrinda. Um 1,5-2 km vestan Sindra er rétt að fara suður á aðaljökulinn, sem er þar í um 1200 m hæð, lítt sprunginn. Þaðan er hentugast að stefna til SSV, rétt austan Saxa, og er þá auðratalað niður í Búraskarði.

Ef farið væri á gönguskíðum úr Búraskarði á Sindra, mætti reikna með hálf annars tíma ferð, skemmtileg vetrarganga. Væri þá bakaleiðin nokkru fljótlegri, enda undan fæti.

Ef gengið er á Ými á leiðinni frá Hungursfit, skal stefna norðvestan á Ými, þegar komið er suður af Ásgrindum, sjá annars leið No 6.

Frá Búraskarði í Efstaskála, sjá leiðir No 2, 3 og 4.

Í næsta tölublaði ÍSALP verður lýst fleiri leiðum á Tindfjallajökulssvæðinu. Efnið reyndist of yfirgripsmikið til að rúmast sæmlega í einu hefti.

Ingvar Teitsson
Rúnar Nordquist
Guðjón Halldórsson
Magnús Hallgrímsson

RADÍÓBÚÐIN

SKIPHOLTÍ 19

styrkir útgáfu blaðsins